

**Előterjesztés a Képviselő-testület részére
a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2011. évre vonatkozó
átfogó értékelés elfogadásáról**

I. Tartalmi összefoglaló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít, melyet megküld a Budapest Főváros Kormányhivatal a Szociális és Gyámhivatalnak is.

Az értékelés tartalmi követelményeit a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet tartalmazza.

II. Hatásvizsgálat:

A települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:
 - védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye,
 - ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye.
5. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmazza a jegyzői gyámhatósági intézkedésekre vonatkozó adatokon kívül a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.
6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenció elképzelések).

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.

9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

III. Végrehajtás feltételei

A kerületben működő, gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények és szervezetek közreműködésével a 2011. évre vonatkozó átfogó értékelést elkészítettük.

A döntéshozatalnak költségvonzata nincs.

IV. Döntési javaslat

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete meghozza az előterjesztés 1. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2012. április „ ”

Weber Tibor

Törvényességi szempontból ellenjegyzem:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

**Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2012. (IV. 19.) határozata**

**a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2011. évre vonatkozó
átfogó értékelés elfogadásáról**

1. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete elfogadja a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2011. évre vonatkozó átfogó értékelést.
2. A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatalához történő felterjesztésre.

Határidő: azonnal
Feladatkörében érintett: a humán szakterületért felelős alpolgármester
a Humán Iroda Szociális és Egészségügyi Csoport vezetője
a Gyámhivatal vezetője

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KŐBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT

Átfogó értékelés
az önkormányzat gyermekjóléti
feladatainak ellátásáról

2011

„Gyermeknek kell maradni
a gyerek tiszta és őszinte
miért kellene ezt feledni
hiszen csak így lehet igazán szeretni.”

(Ismeretlen)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít. Az értékelést a képviselő-testület megtárgyalja, majd a döntéssel együtt meg kell küldeni a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatal részére. A gyámhivatal az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet a helyi önkormányzat felé. A helyi önkormányzat hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhivatal javaslatait és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

Az átfogó értékelés elkészítéséhez a tartalmi követelményeket a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet 10. melléklete tartalmazza.

Ez alapján az átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- a település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeli ellátások biztosítása,
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása,
- a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések,
- a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok,
- a felügyeleti szervek és a működést engedélyező hatóság ellenőrzéseinek alkalmával tett megállapítások bemutatása,
- a jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása,
- a bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása, valamint a gyermekkorú és fiatal korú bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények adatainak és okainak bemutatása,
- a települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés a szolgáltatások ellátásában.

A gyermekek védelmének rendszerét a Gyvt. rendelkezései határozzák meg. A törvény és végrehajtási rendeletei; illetve a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat helyi rendeletei – a gyermekjóléti alapellátását nyújtó intézményekről szóló 3/2006. (I. 20.) és a szociális ellátásokról és gyermekvédelmi támogatásokról szóló 32/2011. (IX. 23.) rendeletek - értelmében a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a hatósági intézkedések biztosítják.

A jogszabályban meghatározott intézkedések egymásra épülnek, a szakemberek együttműködése, egymás kompetencia határainak ismerete és betartása által biztosíthatóak a törvényben meghatározott gyermeki jogok, segítséget nyújtva a hátrányos helyzetű és

veszélyeztetett gyermekeknek esélyeinek javítására, prevenciós intézkedéseket téve a veszélyeztetettség megelőzésére.

A szakmaközi megbeszélések és az éves gyermekvédelmi tanácskozás résztvevői folyamatosan erősítik azt a megállapítást, hogy a X. kerületben a helyi gyermekvédelmi rendszer kiépült, a szakemberek egymás munkáját támogatva, kiegészítve végzik feladataikat. Az együttműködés az elmúlt évek folyamán sokat javult, és ennek további erősítése minden terület számára közös célként fogalmazódott meg.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ, a Humán Iroda, a Gyámhivatal, az oktatási és egészségügyi intézmények munkatársai, illetve a kőbányai gyermekvédelem területén tevékenykedő valamennyi szakember szem előtt tartja azt a törvényi alapelvet, miszerint elsődleges feladat a gyermek érdekeinek és jogainak figyelembe vétele, családban történő nevelkedésének biztosítása.

I. Demográfiai mutatók

Kőbánya lakossága a népszámlálás szerint 2011. december 31-én 74 504 fő volt. Mint az alábbi táblázat is mutatja, a kerület lakosainak a száma az elmúlt évben kis mértékben ugyan, de emelkedett.

A népszámlálás szerint az utóbbi években a lakosság szám a következők szerint alakult:

Korosztály	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év
0-3 év	2023 fő	2168 fő	2105 fő	2140 fő	2855 fő
3-6 év	1833 fő	1845 fő	1962 fő	2058 fő	2030 fő
6-14 év	4959 fő	4805 fő	4710 fő	4670 fő	4697 fő
14-18 év	3024 fő	2954 fő	2865 fő	2727 fő	2731 fő
18-65 év	50663 fő	50254 fő	49801 fő	50498 fő	50216 fő
65 év felett	12097 fő	12244 fő	12542 fő	11790 fő	11 975 fő
Összesen	74599 fő	74270 fő	73985 fő	73883 fő	74504 fő

A 0-3 éves korosztály száma a korábbi évekhez képest jelentősen emelkedett 2011-ben, de a 6 év feletti lakosság száma a korábbi évekhez hasonlóan minimálisan csökkenő, esetenként

stagnáló tendenciát mutat. A 0-6 éves korosztály számának növekedését az intézmények kihasználtsági mutatói is tükrözik.

Kőbánya lakosságának lassú előregedési folyamatát mutatta az elmúlt években a 65 év feletti korosztály arányának növekedése (2007-ben 16,21 %, 2008-ban 16,48 %, 2009-ben 16,95 %), de ez a folyamat 2010-ben kissé megtorpant (2010-ben 15,95 %).

A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek nem csak a bejelentett lakcímmel rendelkező családoknak nyújtanak segítséget, hanem a kerületben életvitelszerűen tartózkodókkal szemben is ellátási kötelezettségük van. Bár a demográfiai mutatók szerint a lakosságszám csökken, a gyermekvédelemben dolgozók feladatai, esetszámai sajnos emelkednek.

II. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások

A gyermekek után igényelhető szociálpolitikai juttatások a Gyvt., és a szociális ellátásokról és gyermekvédelmi támogatásokról szóló 32/2011. (IX. 23.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: R.) jogosultsági feltételei szerint kerültek meghatározásra.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást kérhet az a család, aki időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül.

Az R. által szabályozott jogosultsági feltételek évek óta változatlanok.

Statisztikai adatok alapján a kérelmezők száma az elmúlt évben jelentősen emelkedett, míg 2010. évben 3171 család részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, 2011-ben már 3978 család részesült ebben a támogatásban. A támogatás kifizetésére 48 571 000 Ft-ot fordított az önkormányzat.

2011 decemberében hónapban 293 család természetbeni juttatásban részesült, családonként 15 000-Ft-os ajándékutalványban, összértéke: 4 395 000 Ft.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás iránt benyújtott kérelemre 2010 évben összesen 33 család kapott elutasító határozatot, 2011-ben mindösszesen 6 elutasító határozat született. Az elutasítások oka minden esetben az volt, hogy a havi egy főre jutó jövedelem az előírt értékhatárt meghaladta.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyvt. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeit differenciáltan állapítja meg.

Kedvezményben részesülhet a gyermeket egyedülállóként nevelő család, a tartós beteg, illetve súlyos fogyatékos gyermeket gondozó szülő, továbbá a hátrányos helyzetük ellenére tanulmányokat folytató fiatal felnőtt, az átlagostól eltérő élethelyzetére való tekintettel.

A kedvezményre való jogosultság megállapítását a szülő vagy törvényes képviselő, illetve nagykorú terjesztheti elő a polgármesteri hivatalnál. Az ellátásban részesülő évente két

alkalommal, július 01-jén fennálló jogosultság esetén július hónapban, november 01-jén fennálló jogosultság esetén november hónapban gyermekenként pénzbeli juttatást kap.

Az elmúlt évben rendszeres gyermekvédelmi támogatás ügykörben 1664 db megállapító és 13 db elutasító határozatot hozott önkormányzatunk.

	2010. év	2011.év
Egyszeri támogatásban részesülő gyermekek száma	2933 gyermek	3045 gyermek
Az önk. által kifizetett támogatások összege	34 295 000 Ft	34 684 000 Ft

2010 évben összesen 2933 gyermek részesült ebben a jogosultságban és július, illetve november hónapban egyszeri támogatásban. A kifizetett összeg július és november hónapokra összesen 34 295 000 Ft volt.

2011 évben csekély mértékben emelkedett a kedvezményben részesült gyermekek száma (3045 fő) és a kifizetett összegek mértéke is emelkedést mutat.

Óvodáztatási támogatás

A Gyvt. 20/C.§-a alapján 2009. január 01-től bevezetésre került az óvodáztatási támogatás. A támogatás feltétele, hogy az óvoda igazolja a gyermek beíratásának tényét, időpontját, és a rendszeres óvodába járást.

A támogatás mértéke a beiratkozást követően első alkalommal 20 000 Ft, majd félévenként 10 000 Ft a gyermek 5. életévének betöltéséig.

A 20 000 Ft összegű támogatás a 2009. január 1-ét követően beíratott gyermekek után jár. A 10 000 Ft összegű támogatás kifizetésére félévenként egyszer, azaz júniusban és decemberben kerül sor akkor, ha legalább három hónap eltelt a gyermek óvodai beíratása óta.

	2010. év	2011.év
Óvodáztatási támogatásban részesülő gyermekek száma	75 gyermek	104 gyermek
Az önk. által kifizetett támogatások összege	1 060 000 Ft	1 490 000 Ft

2011. évben 38,6%-kal nőtt az óvodáztatási támogatásban részesülő gyermekek száma, és 40,5 %-kal magasabb összeget biztosított az önkormányzat a támogatás kifizetésére.

Gyermekétkeztetés

A gyermekétkeztetési térítési díj kedvezményt, illetve az ingyenes ellátást (normatív kedvezmények) a Gyvt. 148. §-a alapján szabályozottak szerint biztosítani kell.

Az elmúlt évben a kedvezményes étkeztetést külön 233 fő igényelte, a kimutatás szerint összesen 4 964 000 Ft volt a kiadás.

A 2011. évben is lehetősége volt az önkormányzatoknak a 16/2011. (IV. 29.) NEFMI rendelet alapján ingyenes étkezést biztosítani a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára a nyári szünet ideje alatt. Az étkeztetés két étkezési helyen – a nyári napközis táborban és a Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központban – folyamatosan biztosította önkormányzatunk 9 héten a szociálisan rászoruló gyermekek részére.

Nyári étkeztetés 2011. évben	
	Fő
Gyermek	350
Család	339
Forgalom:	2237

A nyári étkeztetés megszervezéséhez és lebonyolításához 4 079 250 Ft támogatást+ 203 500 Ft külön támogatást kapott a hivatal.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

	2010. év	2011.év
megelőlegezett gyermektartásdíjban részesülők száma	21 gyermek	14 gyermek
Az önk. által kifizetett támogatások összege (központi forrás)	7 438 000 Ft	7 778 000 Ft

A bíróság magasabb összegben állapítja meg a gyermektartásdíj összegét, ez magyarázza, hogy kevesebb gyerek magasabb összegű megelőlegezésben részesült az elmúlt évben.

A 2012. évi törvényi változás alapján egységesen, a nyugdíjminimum összegének 50 %-át lehet majd megelőlegezni. Az ügyfelek ezt az ellátást gyakorlatilag segélyként kérelmezik, tévesen értelmezve azt, hogy ez az állam kiadása, és nagyon nagy része nem térül meg. A másik lényeges tényező, hogy igazságtalan olyan megelőlegezéseket adni, amelyek eltérőek lehetnek az eleve megállapított gyermektartásdíj összegét figyelembe véve.

Otthonteremtési támogatás

Az állami gondoskodásból kikerülő fiatalok életkezdését, lakhatásának tartós megoldását hivatott segíteni ez a lehetőség, mely tavaly 4 fiatal felnőtt problémáját oldotta meg. A gyermekvédelmi törvény változása következtében az otthonteremtési támogatást 30 éves korig vehetik igénybe a gyermekotthonból kikerült fiatalok, a korábbi 25 évhez képest.

III. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Gyermekjóléti szolgáltatás

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete 2383/2010. (XI. 18.) egyhangú határozatával közös igazgatású, többcélú, önállóan működő költségvetési szervet hozott létre 2011. március 31-étől a Kőbányai Gyermekjóléti Központ és a Kőbányai Családsegítő Szolgálat összeolvadásával. Az újonnan létrehozott intézmény neve Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: Bárka).

Kerületünkben a gyermekjóléti szolgáltatást a Bárkán keresztül biztosítja az önkormányzat.

A családgyógyozói esetszámok alakulása 2011-ben:

A családgyógyozói esetszám összesen: 1024 család, 1638 gyermek. Ebből új eset: 588 család, 713 gyermek.

A családgyógyozás esetszámainak alakulása az elmúlt 3 év tükrében				
Év	Teljes esetszám (család)	Gyermekek száma	Újonnan felvett esetek száma (család)	Gyermekek száma
2009	943	1543	551	858
2010	968	1675	483	821
2011	1024	1638	588	713

A családgyógyozók túlterheltsége nagyon nagy, a kezelendő problémák is egyre súlyosabbak. **Az új esetek** számából látszik, hogy az intézménnyel való kapcsolatfelvétel 15%-a csupán az önkéntesen jelentkezők aránya. Ez nagymértékben megnehezíti az együttműködés kialakulását, mert gyakran kell nyíltan vagy burkoltan ellenálló családokkal eredményesen dolgozni.

Ugyanakkor egyre gyakoribbak a családgyógyozókat érő atrocitások mind az intézményben mind pedig a területen: kiabálás, fenyegetés gorombaság. Szintén egyre gyakrabban fordul elő az a helyzet is, hogy a családgyógyozó családlátogatásra egyedül nem mehet a saját biztonsága, testi épsége érdekében.

Az elmúlt évben is magas volt az általános és középiskolákból érkezett jelzések száma, ez tette ki az új esetek 24%-át. Ezek a jelzések a gyermekek iskolai mulasztásairól, illetve a magatartási problémáikról szólnak. Továbbra is jellemző, hogy ezek a tünetek elfedik a többi problémát, és a veszélyeztetettség megítélése során a gyermekek deviáns cselekedeteit helyezik a középpontba. Az iskolai jelzésekben megfogalmazott problémák vonatkozásában eltérnek az általános- és középiskolák. A középiskolai jelzések zömében az iskolai mulasztásról szólnak, míg az általános iskolák jelzéseiben a magatartási problémák és az iskolai mulasztások egyaránt megjelennek. Az általános iskolák ezen túlmenően figyelemmel kísérik az általuk jelzett tanulók sorsát.

Bárka Gyermekjóléti Központ új esetek 2011	
Jelzőrendszer tagjai	Esetszám
Gyermek önként	0
Szülővel közösen	89
Névtelen telefon	4
Gyermekjóléti Szolgálat/Központ	70
Kőbányai Családsegítő Szolgálat	7
Gyermekek Átmeneti Otthona	1
Családok Átmeneti Otthona	9
Gyermekotthon	2
Nevelési Tanácsadó	1
TEGYESZ	6
Szakközépiskola/Gimnázium	84
Általános Iskola	59
Óvoda	6
Bölcsőde	0
Védőnő	14
Kórház	10

Bíróság	2
Rendőrség	13
Polgármesteri Hivatal - Lakásosztály	6
Gyámhivatal	87
Gyámhatóság	118
Összesen:	588

Hatósági felkérésre végzett feladat a gyermek veszélyeztettségének kivizsgálása, illetve javaslattevés a védelembe vételre.

Hatósági felkérésre leggyakrabban a gyermekek iskolai mulasztása miatt került sor. A tavalyi évben a védelembe vett gyermekek száma jelentősen megnőtt, 218 fő volt. A 2009. évhez viszonyítva a védelembe vett családok száma megduplázódott. Az 50 órát meghaladóan mulasztó tanulók védelembe vételével tovább növekedtek a feladatok. Ezzel összefüggésben az eseti gondnoki feladatok is megnövekedtek. Azoknál a családoknál, ahol nem lehetett családtagot eseti gondnokként javasolni, ott a Családsegítő Szolgálat családgondozói kerültek kirendelésre (41 fő esetében) a Gyámhatóság részéről.

A védelembe vétel során a gyámhatóság kirendeli a családgondozót és a veszélyeztettség megszüntetése céljából, kötelezettségeket állapít meg a családtagokra nézve és kötelezi őket az együttműködésre a gondozási-nevelési terv alapján.

Bárka Gyermekjóléti Központ védelembe vételek számának alakulása az elmúlt 3 év tükrében		
	Családok száma	Gyermekek száma
2009. év	77	130
2010. év	93	168
2011. év	157	218

A Bárka tevékenységi körébe tartozik a válsághelyzetben levő várandós anyák segítése, tanácsokkal való ellátása is. Az intézményhez forduló válsághelyzetben lévő várandós anyák jogi-és pszichológiai tanácsadást kapnak, valamint segítséget nyújt a gyermekjóléti szolgálat a családok átmeneti otthonába történő elhelyezésben is.

A Bárka jogszabály által előírt **speciális szolgáltatásai:**

A **kapcsolattartási ügyelet** célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása. A kapcsolattartási ügyelet forgalma évről évre növekszik. Sok családnál sikerült elérni, hogy a különélő szülők közötti ellenségeskedés ellenére a gyermekkel való kapcsolattartás rendszeresen megvalósuljon. Ez nagy segítséget jelent a gyermekek számára. Ugyanakkor van néhány olyan szülő, aki bármilyen következményt inkább vállal, de a kapcsolattartást mindenképpen meghiúsítja.

Bárka Gyermekjóléti Központ kapcsolattartás, készenléti ügyelet 2011	
Esetkonferencia	1 alkalom
Kapcsolattartó családok száma	13
Kapcsolattartások száma	269
Családgondozói konzultáció	147

Intézmények közötti telefonos konzultáció	135
Telefonos egyeztetés családokkal	243
Előkészítői beszélgetések száma	23
Mediáció	45
Összesen:	862
Készenléti telefonos ügyelet:	164 eset

A **készenléti szolgálat** lehetővé teszi, hogy intézményünk ügyeletes szakembere nyitvatartási időn túl is elérhető legyen. A készenléti ügyeletes az intézményi mobiltelefon segítségével fogadja a krízisben levők hívásait, intézi a telefon segítségével a kliensek ellátását.

A készenléti szolgálat forgalma 164 alkalom volt, ez is növekedést mutat az előző évekhez képest. (2010-ben 154 alkalom)

A **kórházi szociális munka** a kórházakkal (Heim Pál, Bethesda, Bajcsy) való kapcsolattartást és együttműködést foglalja magában. A kórházak szociális munkatársaival jó kapcsolat alakult ki az elmúlt évek folyamán. Az együttműködés eredményeképpen a kliensek kórházi tartózkodása alatt megkezdődik a probléma feltárása, a közös munka, a hazagondozás érdekében.

Az **utcai szociális munka** fő tevékenysége a kerületben csellengő gyermekek felkutatása, illetve a velük való kapcsolatfelvétel. Kőbánya erdős területeinek bejárása, és a kint élő hajléktalan családok felderítése fontos annak érdekében, hogy a kiskorúak veszélyeztetettsége felderítésre és megszüntetésre kerüljön. A kamaszok számára a legfontosabb a szabadidős programok szervezése. Az elsődleges cél az, hogy a csellengő gyermekek szokásait megismerve, motiváltságukat és érdeklődésüket felkeltve, információt szerezzünk arról, hogy melyek azok a programok, melyhez szívesen csatlakoznának. Az utcai szociális munkások több programot valósítanak meg a Radar Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodával szoros együttműködésben.

A 2012. évben az együttműködést formalizáljuk közös pályázatok benyújtására és azok megvalósítására.

Bárka Gyermekjóléti Központ utcai szociális munka 2011		
	Fő	Forgalom
Összesen:	84	460

A TÁMOP projekt lezárása

A TÁMOP-5.2.5-08/1-2008-0126 azonosítószámú „Komplex program a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására Kőbányán” című pályázat programjai 2009. február 15-én indultak be az intézményben. A pályázatban közreműködött a Zrínyi Miklós Gimnázium (Tömegsport), illetve a Gyermek Átmeneti Otthona (Gyermek pszichodráma csoport, Kreatív-kézműves csoport, Szülőcsoport). A pályázati programok 2 éven át futottak 2011. február 15-én fejeződtek be.

A **prevenációs tevékenységek** többféle célt szolgálnak. Egyrészt közvetlen segítséget kíván adni a különféle problémákkal küzdő gyermekeknek, gyermekes családoknak, másrészt tartalmaz szabadidős tevékenységet jelent a gyermekek és családok számára, különös tekintettel az iskolai szünetekre. Harmadrészt elősegíti a szocializációt, a problémamegoldó képesség fejlődését, és a társadalmi beilleszkedést. Nem utolsó sorban a családgondozói esztétel eredményességéhez járul hozzá a családok működésének jobb megismerésével, a bizalom gyorsabb kiépítésével és a gondozási-nevelési terv megvalósításának elősegítésével.

Bárka által szervezett egyszeri programok 2011. évben	
	Létszám (fő)
Egészségnap	135
Tankönyvsomagoló party	19
Önkéntes nap	38
Gyermeknap	129
Karácsony	158
Adventi készülődés	74
Sportnap	28
12 órás éjszakai ping-pong	21
Streetball	5
Éjszakai sportrendezvény	11
Összesen:	618

Bárka által működtetett klubok, csoportok 2011. évben		
	Fő	Forgalom
Matek csoport	10	76
Okoska	5	47
Játszóház	42	720
Kréta	8	60
Felvételi előkészítő	8	37
Barangoló	54	305
Nyakunkon az élet kamaszklub	21	21
Mozdulj rá!	6	8
Filmklub	8	10
Összesen:	162	1284

Balatonlellel gyermektábor

2011. június 16-21. között rendezett egy hetes Balatonlellel táborban 16 gyermek nyaralhatott teljesen ingyenesen, rengeteg érdekes programmal gazdagítva a tapasztalataikat. A tábort Népjóléti Bizottság külön támogatásával sikerült megvalósítani.

Kétfoldonyi családi tábor

Augusztus végén az öt napos családi táborban 28 fő, hét család nyaralhatott ingyenesen. Az együtt töltött napok elősegítették a konfliktusok rendezését, a kapcsolatok erősödését jelentősen, pozitívan befolyásolva a családgondozás folyamatát.

A programokon résztvevő családoknál kimutathatóan nő a hajlandóság a családgondozóval való együttműködésre. A sérült anya-gyermek kapcsolatban a pozitív minta, a megerősítés, a közös élmény segít egyben tartani a szétesésnek indult családot. Kamaszoknál csökken az iskolakerülések, kimaradások száma, a nekik szervezett ártalomcsökkentő, beilleszkedést elősegítő csoportok, programok hatékonyságát bizonyítva.

A kerületi intézményekkel való együttműködés

Esetkonferenciák előkészítése, megszervezése, levezetése:

2011-ben 41 esetkonferencia került szervezésre a családok és a szakemberek részvételével.

Az esetkonferencia céljai különbözőek lehetnek: a problémák feltárása, tükrözése, tudatosítása, a segítő kapacitások mozgósítása, az egységesebb látásmód kialakítása, a sok szempontú megközelítés elősegítése, megoldási alternatívák kidolgozása és a leghatékonyabb megoldás kiválasztása, a feladatok megosztása, célok, feladatok kijelölése, a nyílt kommunikáció megteremtése, a félreértések tisztázása, visszajelzés és értékelés, illetve ezek kombinációi.

Szakmaközi megbeszélések megszervezése, lebonyolítása:

A jogszabályi előírás alapján évente hat alkalommal tematikus szakmaközi megbeszéléseket kell szervezni a jelző rendszeri tagokkal.

A tavalyi évben megszervezett 6 alkalom a jelző rendszer – ellátórendszer – és a Bárka közötti együttműködésről szóltak.

1. Kerületi Gyámhatóság, Gyámhivatal és a Gyermekjóléti Központ együttműködése a hatósági eljárásokban.
2. Kerületi védőnők számára tartott szakmaközi megbeszélés a védőnők értekezletének keretén belül: a veszélyeztetett gyermekek jelzésének módjáról, és az intézményünk részéről történő kapcsolatfelvételtől és visszajelzéséről a védőnők felé.
3. Kerületi bölcsődék részvételével áttekintésre került az eddigi együttműködés formái és gyakorlati megvalósulásai.
4. Kerületi óvodákkal tartott szakmaközi megbeszélés a veszélyeztetettségi szempontrendszer áttekintése.
5. A kerületi általános iskolák bevonásával a tavalyi évben két alkalommal lett szakmaközi megbeszélés szervezve.
6. Kerületi Pedagógiai Szolgáltató Központ részvételével: az igazolatlan iskolai mulasztásokról és ehhez kapcsolódó feladatokról. Szintén a kerületi általános iskolák gyermekvédelmi felelősei számára tartott szakmaközi megbeszélés témája az iskolai szociális munka témaköre volt. Az iskolai szociális munka, mint újszerű szolgáltatás megismertetése a résztvevő szakemberekkel a további együttműködés erősítése céljából.

Gyermekek napközbeni ellátása

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat a 0 – 3 éves korú gyermekek napközbeni ellátására 9 bölcsődei egységgel rendelkező Egyesített Bölcsődét tart fenn. Az 1984-ben alapított Egyesített Bölcsőde önálló jogi személy, részben önállóan működő közszolgáltató közintézmény, amely a képviselőtestület által jóváhagyott éves költségvetés alapján működik.

Működési mutatók

A Budapest Kőbányai Önkormányzat Egyesített Bölcsődék tagintézményeinek száma 9, férőhelyek száma: 648 fő, amiből 24 férőhelyen sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése folyik.

Férőhelyek alakulása 2011. évben

sor-szám	Bölcsőde neve, címe	Férőhelyek száma
1	Fecskefészek Bölcsőde (1106 Gépmadár u. 15.)	72+24*
2	Napsugár Bölcsőde (1104 Mádi u. 127.)	72

3	Apraja Falva Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 5-7)	96
4	Gyermeksziget Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 15-17)	96
5	Cseperedők Bölcsőde (1102 Szent László tér 2-4.)	96
6	Gyöngyike Bölcsőde (1101 Salgótarjáni u. 47.)	36
7	Csillagfürt Bölcsőde (1103 Vaspálya u. 8-10)	48
8	Apró Csodák Bölcsőde (1105 Zsivaj u. 1-3.)	72
9	Szivárvány Bölcsőde (1106 Maglódi út 29.)	36
Összesen:		624+24*

* Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának férőhelyszáma

Az alapellátáson túl több bölcsőde nyújt különféle gyermeknevelést segítő kiegészítő szolgáltatást is. Játszócsoport szolgáltatás az Apraja Falva Bölcsődében és az Apró Csodák Bölcsődében érhető el, sóbarlang 7 bölcsődében is működik. Korai fejlesztő és fejlesztő felkészítés a Fecskefészek Bölcsőde Korai Fejlesztő Központjában történik. A bölcsődék feladatai közé tartozik továbbá az óvodaélelmezés megszervezése és lebonyolítása, mely feladat 6 bölcsődét érint, 3 bölcsőde pedig külső étkeztetést is vállal. A sajátos nevelési igényű gyermekek ambuláns fejlesztése a Fecskefészek Bölcsődében történik.

A 2011. évben a bölcsődei férőhelyek száma változatlan volt.

A szolgáltatások tekintetében a Gyermeksziget Bölcsődében is kialakításra került a sóbarlang preventív szolgáltatás.

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat 369/2011. (V. 19.) számú határozatával 2011 szeptemberétől bevezette étkezési támogatást azoknak a dolgozóknak a részére, akik napi kapcsolatban vannak az étkeztetéssel. A kedvezmény mértékének kiszámolása egy képlettel történik, amelynek értelmében a 100.000 FT alatti béreknél 50%-os a kedvezmény, a 100.000 Ft és 130.000 Ft közötti bruttó bérnél folyamatosan csökken a támogatás mértéke, 130.000 Ft-nál pedig lemegy nullára. A támogatásnak köszönhetően megnőtt az étkező dolgozók száma a bölcsődékben, a jelentős emelkedés azonban az óvodai dolgozók esetében történt, így emelkedett a megfőzésre kerülő adagok száma.

2011. évi (egészséges) gyermekek statisztikai adatai:

2010. január 1-től módosult a 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet. A bölcsődei csoportban nevelhető, gondozható gyermekek száma 10-ről 12 főre emelkedett. Abban a bölcsődei csoportban, melyben valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, legfeljebb 14 gyermek nevelhető, gondozható. A fogyatékos gyermeket is ellátó bölcsődei csoportban legfeljebb 10, a kizárólag fogyatékos gyermeket ellátó bölcsődei csoportban legfeljebb 6 gyermek fejleszthető, gondozható.

2001. – 2011. évi feltöltöttség és kihasználtság %- os mutatói kerületünkben:

Év	Férőhely	Éves Feltöltöttség %- os mutatói	Éves Gondozott gyermekek átlag létszáma	Éves Kihasználtság % - os mutatói	Dec. 31-én Beírt gyermekek száma
2001.	530	101,23 %	372	70,17 %	536
2002.	530	107,06 %	409	77,18 %	564
2003.	530	109,42 %	422	79,65 %	580

2004.	500	110,88 %	424	83,52 %	563
2005.	520	113,50 %	421	84,08 %	580
2006.	520	114,72 %	440	84,56 %	597
2007.	500	119,18 %	436	86,55 %	633
2008.	520	126,56 %	466	92,31%	647
2009.	520	128,32 %	487	93,73%	661
2010.	624	108,31%	476	81,27%	610
2011.	624	99,22%	465	74,48%	612

A bölcsődékben a havi statisztika alakulása nyári hónapok, és a folyamatos beszoktatás miatt egy állandó „hullámot” ír le. Az egész éves statisztikában a január-május nagyon magas feltöltöttsége és a június-augusztus kisebb feltöltöttsége, valamint a szeptember - december alacsonyról induló, de egyre növekvő feltöltöttsége jelenik meg.

2010. év május 1-től fogadta el a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő – testülete a törvényi alkalmazásból adódó engedélyezett férőhelyszám változását. A korábbi években, a bölcsődéinkben gyakori volt adott időszakban a 140%-os feltöltöttség, ami a csoportszobákban a 14-16 gyermek felvételét jelentette, (a bölcsődében az állami normatíva alapja nem a felvett létszám, hanem a gondozott létszám). A jogszabály változása után, a felvehető gyermekek száma amennyiben két év alatti gyermek van a csoportban 12 fő, abban az esetben, ha minden gyermek betölti a 2. életévét +2 főt felvétele lehetséges. Ez az intézményeink (az életkortól függően kialakított) maximális 105-108%-os feltöltöttségét jelenti. 2010. év elején a bölcsődék magas feltöltöttséggel üzemeltek, 2010. április 30-án történt a jogszabályi változás, amikortól az intézményeinkbe már korábban felvett gyermekek száma 70-80 fővel volt magasabb, mint a megengedett létszám. A létszám feletti gyermekek természetesen továbbra is megkapták az ellátást, azonban az óvodába történő távozásuk után az engedélyezett létszám keretéig vettük fel a gyermekeket.

A bölcsődékben a folyamatos beszoktatás miatt, az adott nevelési évben a legmagasabb feltöltöttséget nem a 4. ábrán látható decemberi hónapban érik el, hanem a tavaszi időszakban. 2011. május 31-én az intézményekben az 624 férőhelyen 675 gyermek volt felvéve, ami 107,98 %-os feltöltöttséget jelent, a megengedett 100% helyett.

A statisztikák azt mutatják, hogy évek óta lényegesen több gyermek igényelné a bölcsődei elhelyezést, mint amennyi főt az intézmények ténylegesen tudnak fogadni.

Az ellátás iránti egyre magasabb igény kezelése érdekében, mintegy alternatív ellátási formaként Családi Napközik beindítására került sor, kiváltva ezzel néhány bölcsődei férőhelyet.

Önkormányzatunk a családi napközik működését is támogatja. Egy családi napközit működtetővel 2009. szeptember 1-től 7 gyermek gondozására sikerült ellátási szerződést kötni, 2011 év végére már 6 családi napközit, 34 férőhelyen támogatott az önkormányzat. A családi napközi gyermekenként 47 000 Ft/hó támogatást kap a vele kötött ellátási szerződés értelmében, valamint a beindítás segítéséhez egyszeri 1 millió Ft juttatásban részesült.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

A 0-6 éves sajátos nevelési igényű gyermekek bölcsődében történő rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelésére és gondozására, valamint korai fejlesztésére egyaránt lehetőséget ad a gyermekvédelmi- és a közoktatási törvény is.

A kerületünkben a Fecskefészek Bölcsődében Korai Fejlesztő Központ működik, ahol a sajátos nevelési igényű gyermekek teljes és részleges integrációban vannak elhelyezve. A

bölcsőde 2 csoportszobájában részleges integrációban, 6 csoportszobában pedig teljes integrációban fogadják a sérült gyermekeket.

A bölcsődékben részleges és teljes integrációban gondozott gyermekek korai fejlesztését, valamint az ambuláns ellátás során a fejlesztő foglalkozásokat négy szakemberrel biztosítják. Egy fő gyógypedagógus, egy fő logopédus, két fő konduktor biztosítja mind az egyéni, mind a csoportos fejlesztéseket.

A Kőbányai Korai Fejlesztő Központ nagyon jó tárgyi környezettel, tágas fejlesztő szobákkal rendelkezik, ahol a minőségi tárgyi- és személyi feltételnek köszönhetően, új szolgáltatásként ambuláns formában történő korai fejlesztést is tudunk biztosítani a rászorultaknak.

2011. év során 33 esetben jeleztek a kerületi kisgyermeknevelők, védőnők vagy a szülők problémát, ebből 9 gyermek került Korai Fejlesztő Központba fejlesztésre (bölcsődei vagy ambuláns ellátás formájában), 24 főt átirányításra került más intézményekbe (pl.: Nevelési Tanácsadó, Beszédjavító Intézet, Gyermekneurológia, Vadaskert Kórház, Audiológia, TKVSZRB, Mozgásvizsgáló Bizottság)

2011-ben is hasonlóan az előző évekhez, lehetőség volt a sajátos nevelési igényű gyermekeknek kutyaterápiás foglalkozást biztosítani. A kutyát a gyerekek szeretik, könnyen teremtenek kapcsolatot vele. Az állat a kevésbé mozgékony, vagy visszahúzódóbb gyermekeket is motiválja, cselekvésre készíti. A gyermekek életkoruk és fejlettségi szintjük alapján több csoportban vesznek részt a foglalkozásokon. A terápia során játékos formában kerül sor a nagymozgások és a finommotorika, a testséma és a téri orientáció, illetve a kommunikációs és szociális készségek fejlesztésére, a tanult képességek alkalmazására. A szakemberek célja, hogy a kutyaterápiával pozitív hatást érjenek el a gyermekek fejlődésében.

2011-ben is folytatódott a 2009 szeptemberétől bevezetett parafóniás foglalkozás, melyet szakemberek vezettek, a bölcsőde helyet biztosított ehhez.

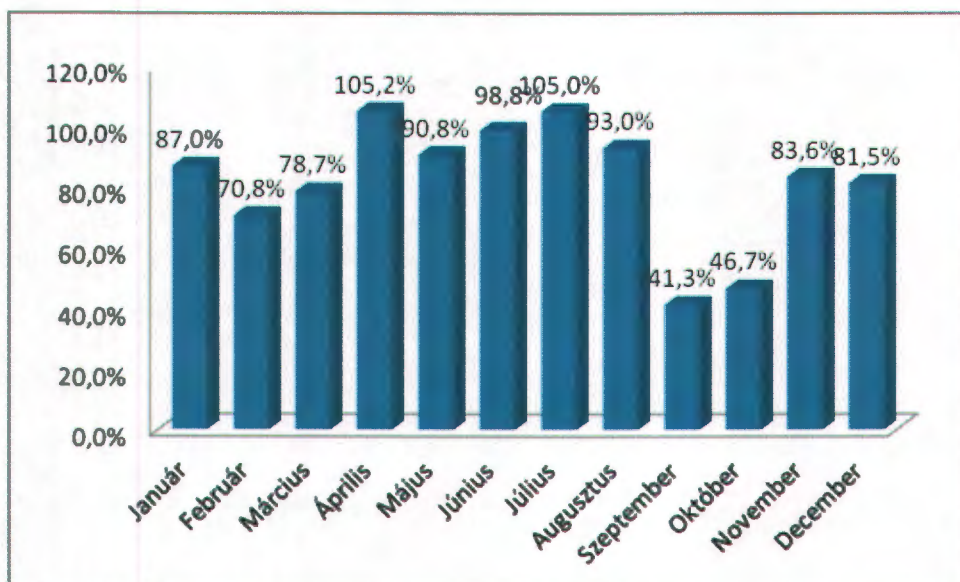
Parafónia kezdetben az értelmileg sérült gyermekekkel való muzsikálás a pusztai énekhangra, vagy óvodákban használatos ütős hangszerekre korlátozódott. Tudományosan bebizonyított tény, hogy a zenének óriási fejlesztő hatása van. A zene által érzelmi, akarati életük, intellektuális, megismerő tevékenységük fejlődik.

A módszer alkalmazása során kiderült, hogy nem csupán az értelmi fogyatékos gyermekek zenei oktatására, terápiájára alkalmas, hanem egyszerűsége miatt mindenkinek, aki a hagyományos kottát nem tudja, vagy nem akarja megtanulni.

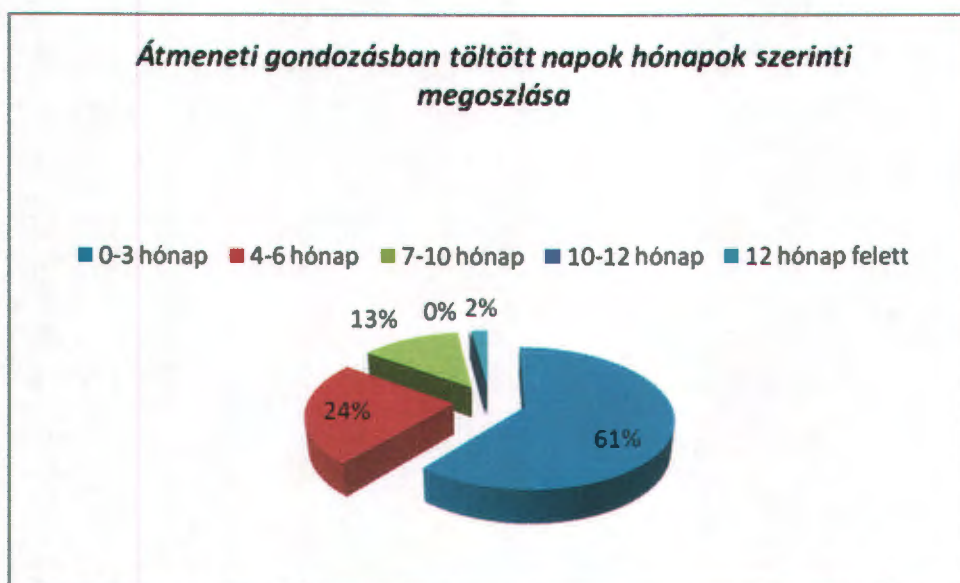
Gyermekek átmeneti gondozása

Az ellátásra vonatkozó adatok:

A Gyermekek Átmeneti Otthonában a férőhelyek száma: 12 fő, átlag férőhely kihasználtság 9,77 fő. Az Átmeneti Otthon kihasználtsága az elmúlt évben 81,46 % volt. Az otthonban átmeneti gondozásban részesített gyermekek száma 2011-ben 46 fő.

Az Átmeneti Otthonra jellemző a kiszámíthatatlanság. Az „átmenetiség” a kihasználtságban is megmutatkozott, volt hónap amikor 105%-os kihasználtsággal, és volt, amikor kevesebb, mint a felével, 41%-os kihasználtsággal működött az intézmény.

Az előző évről áthúzódó gondozásokat is figyelembe véve megállapítható, hogy az ellátottak 13%-a 7-10 hónap között volt ellátva, egy esetben pedig meghaladta az egy évet. A hosszan tartó ellátásokra az esetek többségében az átmeneti nevelésbe vétel során került sor.

Az elmúlt év során két esetben került sor ideiglenes gondozásra, melyet nem követett átmeneti gondozás, a gyermekek a szülővel történő konfliktus tisztázása után hazamentek.

A két éven belül újra bekerültek száma 4 fő, az ellátottak majdnem egytizede került vissza az otthonba viszonylag rövid időn belül. Ennek oka két esetben a gyermek súlyos magatartásproblémája, pszichés betegsége (mindketten pszichiátriai ellátottak), melynek kezelése időigényes, a lefolyása pedig rapszodikus volt, váltakoztak a nyugodtabb és a nehezen kezelhető időszakok.

Két esetben a család került rövid időn belül újra krízishelyzetbe, amikor a gyermek ellátása a családon belül lehetetlenné vált, ezért kérték újra az ellátást.

Az év során, akárcsak a korábbi években, az ellátás kezdeményezői leggyakrabban a Gyermekjóléti Központ családgondozói voltak. Ezt követi a Gyámhatóság általi kezdeményezés. A védelembe vettek száma magas: 46 gyermekből 32 volt védelembe véve, vagy a gondozás alatt lett védelembe véve. Ez az ellátottak 70%-át jelenti. A védelembe vettek fele kötelezve volt az ellátás igénybevételére.

A szabad munkaerő-áramlás következményeként a 2011-es év során először jelent meg a külföldön dolgozó szülő, aki az ellátást nem ezzel az indokkal kérte, de a gondozás alatt a jobb kereset reményében külföldön vállalt munkát. Jellemző, hogy a serdülők nagy része, ha a jövőről beszélünk, szintén a külföldi munkavállalásban lát lehetőséget. Ez a jövőképük viszont nem kidolgozott, nem a reális esélyeket latolgatja, hanem egyfajta csodavárás jellemzi. Nem tudja megmondani, hogy milyen iskolában szeretne továbbtanulni, milyen szakmát választana szívesen, csak azt tudja, hogy majd elmegy külföldre és ott sok pénzt fog keresni.

Az „élvezeti cikkek” fogyasztása az intézmény működésének kezdete óta folyamatosan gondot jelentett. A 12 év feletti gyermekek nagy része kisebb-nagyobb mértékben dohányzik, alkalmanként alkoholt fogyaszt, és egyre gyakoribb, hogy könnyűdrogokat is kipróbál (marihuána, extazi, pszichiátriai gyógyszerek – Rivotril, Sanax). Gyakori, hogy a dohányzásról a szülők is tudnak, engedélyezik és finanszírozzák. Az újabb és újabb drogok megjelenése is nehezíti helyzetet. Mivel gyakorlatilag kimutathatatlanok az újfajta „szerek” a kereskedelemben található drogtesztek segítségével, a probléma feltárása sem sikerül, mivel a kamaszok értelemszerűen tagadnak, és így, mégsem sikerül a problémát egyértelművé tenni.

Együtműködés a Bárka Gyermekjóléti Központtal

A gyermekek átmeneti gondozásba kerülése többnyire a Gyermekjóléti Központ családgondozóinak közvetítésével történt, mivel oda futottak be a jelzések a jelzőrendszer részéről. Ezt követően került sor megállapodásra a törvényes képviselővel a gyermekek ellátását illetően.

A gyermek befogadásáról a Gyermekjóléti Központ minden esetben értesítést kapott. Az együtt elkészített gondozási-nevelési terven túl minden lényeges információt megosztottak egymással a két telephely családgondozói.

Amennyiben az eset, a családgondozás megkívánta, az ellátásban részesülők ügyében összesen 87 alkalommal esetmegbeszélést tartottak a gyermek és a család köré szerveződött szakemberek, illetve 13 alkalommal esetkonferenciát a család és az érintett szakemberek részvételével.

IV. A jegyzői gyámhatóság körében tett intézkedések

A gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai közé tartozik:

- ❖ ügygondnok és eseti gondnok kirendelése
- ❖ Gyermekvédelmi feladatok:
 - védelembe vétel
 - iskoláztatási támogatás felfüggesztése
 - gyermekek ideiglenes elhelyezése
- ❖ Titkos örökbefogadás esetén a szülői lemondói nyilatkozat felvétele
- ❖ Családi jogállás ügyei:
 - teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele
 - rendezetlen családi jogállású gyermekek nyilvántartása
- ❖ Környezettanulmányt készít más szerv megkeresésére
- ❖ Közreműködik gyermektartásdíj iránti igény érvényesítésében a nemzetközi szerződésben meghatározottak szerint

2011-ben a gyámhatóságon 4 433 összes bejövő ügyirat iktatása történt, ez a 2010. évi 2 562 ügyiratot jelentős mértékben meghaladta. Az ügyiratforgalom növekedésének fő oka az igazolatlan hiányzásokkal összefüggő gyámhatósági feladatok, 10 órás jelzésnél a figyelmeztető levél kiküldése a szülőnek, a Gyermekjóléti Központ értesítése, 50 óra igazolatlan hiányzást követően pedig az iskoláztatási támogatás felfüggesztése, s az ahhoz kapcsolódó kötelező védelembe vétel.

Az ügygondnoki és eseti gondnoki teendőket 1 ügyvéd megbízásos szerződéssel végzi. Ügygondnokot jegyzői hatáskörben dolgozó irodák megkeresésére, túlnyomó többségében lakcím fiktiválási és közlekedés igazgatási ügyekben rendelt ki a gyámhatóság ismeretlen helyen tartózkodó vagy ismeretlen személyek képviselőjére, illetve gyermekvédelmi eljárás során az ismeretlen helyen tartózkodó szülő képviselőjére. Az elmúlt évben 184 ilyen eljárás folytatott le a gyámhatóság.

Eseti gondnokot kiskorúak képviselőjére rendel ki a gyámhatóság államigazgatási ügyben vagy családi jogállás rendezése során, ezen ügyek száma elenyésző.

A jegyzői gyámhatóság hatáskörébe tartozó feladatok túlnyomó hányadát a gyermekvédelmi feladatok teszik ki, főképp a gyermekek és fiatalok veszélyeztetettségének kivizsgálására irányul. Ez a védelembe vételi eljárás, melynek során szoros együttműködésben a Gyermekjóléti Központtal, alapozva az oktatási intézmény véleményére dönt a hatósági intézkedés szükségességéről.

2010. augusztus 31-én hatályba lépett törvénymódosítás – iskolai hiányzások szankcionálása – jelentős terhelést rótt a Gyámhatóságra.

December 31-ig 87 gyermek szülőjének küldtek az ügyintézők figyelmeztető végzést, s 28 esetben indítottak eljárást 50 órán túli hiányzás miatt az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére és a gyermek védelembe vételére. A jelzések folyamatosan érkeznek, az iskoláztatási támogatás felfüggesztését 3 havonta a Gyámhatóság felülvizsgálja.

A gyámhatóság 2011-ben 161 gyermek esetében indított védelembe vételi eljárást, 289 esetben küldött ki figyelmeztető végzést az oktatási intézmény igazgatójának 10 órát meghaladó igazolatlan hiányzás értesítését követően, és 115 esetben indított eljárást az 50 órát meghaladó igazolatlan jelzés alapján az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére és az ahhoz kapcsolódó védelembe vételre.

2011. december 31-én 129 védelembe vett gyermek élt kerületünkben, 2011-ben 104 gyermeket vett védelembe a gyámhatóság, 60 esetben az iskoláztatási támogatás felfüggesztéséhez kapcsolódóan.

A gyámhatóság feltárja eljárása során a gyermek veszélyeztetettségének okát, és 22 esetben állapított meg szülőnek felróható magatartási, 22 esetben gyermeknek felróható magatartási (ebből 8 bűnelkövető gyermek) okokat.

A Gyermekjóléti Központ jelzésére 22 esetben, más szerv (rendőrség, ügyészség, szabálysértési hatóság, oktatási intézmény) jelzésére 22 gyermek védelembe vételére került sor.

A tavalyi év során 80 esetben született jogerős döntés az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére, 20 esetben már védelembe vett gyermek esetén. A 86 felülvizsgálat során 24 esetben történt megszüntetés, 62 gyermek esetében az intézkedés fenntartására vonatkozó döntés született (6 esetben kerületünkbe költözött gyermek felülvizsgálata történt). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek részére természetben történik az ellátás folyósítása kirendelt eseti gondnok által, az eseti gondnok havonta elszámol a Gyámhatóság felé, mely elszámolás elfogadásáról is döntést hoz a gyámhatóság.

A védelembe vételek indokoltságát az önkormányzat jegyzője – kérelemre bármikor, hivatalból évente – felülvizsgálja.

2011-ben a védelembe vétel felülvizsgálata során 89 esetben került megszüntetésre a védelembe vétel. Felerősödő tendenciát mutat a családok vándorlása, a kerületünkbe költöző védelembe vett gyermekek védelembe vételét kötelezően felül kell vizsgálnia a gyámhatóságnak.

A felülvizsgálat során, amennyiben a védelembe vétel mégsem járt eredménnyel, a gyámhatóság más gyermekvédelmi intézkedést foganatosít. Ezekben az esetekben a kirendelt családgondozó ideiglenes hatályú elhelyezésre, illetve átmeneti nevelésbe vételre tesz javaslatot.

Az elmúlt évben 9 esetben a két éve védelemben levő gyermek iratanyaga került át a Gyámhivatalnak a védelembe vétel felülvizsgálata céljából, és 10 gyermek esetében történt javaslattétel az átmeneti nevelésbe vételre.

2011-ben 22 esetben került sor ideiglenes hatályú elhelyezésre, 1 esetben a különélő szülőnél történt az elhelyezés, 4 esetben más családtaghoz, és 17 gyermek került szakellátásba.

Családi jogállás rendezésére irányuló ügyszám 135 db volt tavaly, ebből 65 esetben került felvételre teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat születendő vagy már megszületett gyermekekre.

A gyámhatóság feladata továbbá az apa nélkül anyakönyvezett gyermekek nyilvántartása, a szülés után az anya tájékoztatása.

2011. évben 175 alkalommal készült környezettanulmány vagy belföldi jogsegély. A Gyámhatóságot bíróság vagy a Gyámhivatal kérheti fel illetékességi területén tartózkodó magánszemélynél környezettanulmány készítésére. Gondot jelent, hogy az értesítést követően az ügyfelek egy része nem jelez vissza, így a törvény által megadott határidőt betartása nehéz. Belföldi jogsegélyként családi jogállás rendezésére vagy gyermekvédelmi intézkedés során a kerületi büntetés végrehajtási intézményekben történő ügyfelek meghallgatására érkezik kérés.

V. A városi gyámhivatal hatósági intézkedései

2011. évben 5 esetben került sor a családon belüli erőszak (távoltartás) koordinálására (2010-ben 11 eset volt.)

Tavaly 14 esetben került sor a jegyzői gyámhatóság 2 éven túli védelembe vételi eljárásának felülvizsgálatára, ez a 2010. évhez képest növekedést jelent. (2010-ben 10 eset)

A családon belüli erőszak koordinálás tekintetében még korai lenne minősíteni, hogy a törvény eléri-e azt a célját, hogy a bántalmazók részére segítséget nyújtson, ehhez ugyanis az intézményi háttér még nem biztosított.

Az eljárások egy részénél visszatartó erő volt már az is, hogy a bántalmazó a hatóság látókörébe került. Zömében a bántalmazottak meghallgatták a Gyámhivatal által felajánlott segítséget, de gyermekjóléti, családgondozói segítséget minden esetben nem kértek.

A Jegyzői gyámhatóságtól két éven túli védelembe vétel, eredménytelen védelembe vétel ügyekben a tapasztalatok azt mutatják, hogy átmeneti nevelésbe vételre vagy családból történő gyámrendelésre egy-egy esetben került sor. Sajnos ezeknek a kiskorúaknak a zöme a 16-18. év közötti korosztály, ahol már összetett problémák (bűnelkövetés, magas iskolai hiányzás, drogfogyasztás) mutatkozik, amely esetekben nem éri el az átmeneti nevelésbe vétel a kívánt hatást. Kevés az esély arra, hogy egy éveken át tartó problémát 1-1,5 évre gyermekotthonba kerülés oldana meg.

2012. évben fontos törvényi változás a tankötelezettséget illetően, hogy a 16. életévet betöltött kiskorúak esetében a védelembe vételi eljárás nem automatikus. A családi pótlék ezen korosztály részére iskolai hiányzás esetén nem folyósítható. Félő, hogy a jogszabályváltozásnak inkább a bűnelkövetés lesz a következménye, és nem az iskolába járás vagy munkahely keresése.

Az elmúlt évben változott a Gyámhivatalnak az apai elismeréssel kapcsolatos feladata, a regisztrált élettársi kapcsolat igazolásához kötött apai elismerések vonatkozásában. Ezzel a jegyzői gyámhatóság és a gyámhivatal is foglalkozik.

Már a korábbi évekről szóló beszámolókból is jeleztük, hogy az önkormányzatok részére a jövőben nem biztosít költségmentességet a jogszabály a földhivatali eljárásoknál. Ez a kiskorúak és gondnokoltak vagyoni ügyeinek jelentős költséget jelent a hivatal számára.

Mind szakmai mind pedig jogalkotói körökben aggályokat váltott ki mindkét jogszabály, s a jogalkalmazáshoz egyelőre az egységes szakmai állásfoglalást még nem kapta meg a gyermekvédelem.

Családba fogadás, gyámság

Erre az eljárásra többnyire a szülő halála vagy alkalmatlansága miatt kerül sor. A Gyámhivatal 184 gyámság alatt álló gyermeket tartunk nyilván, ebből 28 a családba fogadó, 69 a harmadik személy, és a többi a gyermekotthonban levő gyermekek gyámja. Évek óta hasonló problémák jelentkeznek (alkoholizmus, hajléktalanná válás, pszichiátriai betegség).

Gyakori a szülő külföldi munkavállalása is, és az egyszülős modell növekedése miatt ezeknél az eseteknél gyakran a nagyszülő vagy nagyobb testvér vállalja a gyermek gondozását éveken át. A szülők zömmel nem fizetnek gyermektartásdíjat a gyám részére, és a gyermekükkel a kapcsolatot sem tartják rendszeresen.

A szülői felelősség érzet az utóbbi időben itt is negatív irányt mutat. A szülő az iskolára, a hatóságokra, a társadalmi helyzetre mutogat, az egyéni felelősségét hárítja.

Az utóbbi időben gyakoribbak a szexuális abuzus miatti ügyek, feljelentések, családból történő kiemelések. Ezeket a legnehezebb bizonyítani, és a korábbi évekhez hasonlóan sajnos sokszor szünteti meg az eljárást a rendőrség illetve bünteti enyhén a bizonyítottság esetén is.

A családból kiemelt gyermek esetében sokszor lenne szükség pszichológus, gyermek pszichiáter vagy a nevelési tanácsadó igénybe vételére, azonban kapacitás hiányában sajnos erre nem mindig kerül sor. Ez a probléma a kerületi gyermekjóléti tanácskozás alkalmával említésre, jelzésre került.

Ideiglenes elhelyezés, átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel

Az elhelyezések, családból történő kiemelés oka itt is a szülő deviáns viselkedése, melyre csak rendkívül indokolt esetben és súlyos testi, lelki bántalmazás esetén kerülhet sor. Az elmúlt évben 22 ideiglenes elhelyezésről döntött a gyámhivatal és ebből 19 esetben állami gondoskodásra került sor (átmeneti nevelésbe vétel).

Az esetszámok jelentős emelkedését mutatja a következő ábra:

	2010. év	2011. év
Ideiglenes elhelyezések száma	9	22
Átmeneti nevelésbe vétel száma	8	19

Kerületünkben két gyermekotthon is működik, ezért az ide bejelentett gyermekek ügyeit is a hivatalnak kell intézni.

Korábbi évekhez hasonlóan ritka a családba történő visszagondozás, melynek a szülői magatartás az oka.

Az új jogi szabályozás szigorúbb szankciókat vezetett be arra az esetre, ha a jelzőrendszer nem működik megfelelően együtt a gyámhatósággal (gyermekvédelmi bírság).

Szintén új szabályozásként jelentkezik az, hogy az otthonban élő gyermekek részére eddig nyújtott teljes összegű családi pótlék gyámi fenntartásos csekkszámán került elhelyezésre, 2010-től az 50 %-ával a gyermekotthon rendelkezik (a gyermek részére használhatja fel).

A kamaszkorú gyermekükkel való probléma rendezéséhez gyakran a szülők kérik az ellátórendszer segítségét. Megoldásnak a gyermek „intézetbe” helyezését látják, ennek hiányában az alapellátástól vagy a hatósági intézkedéstől várják gyermekük gyors „megjavítását”. Ha ez nem történik meg, a szülők – együttműködésük hiányában is – a szolgáltatókat, hatóságokat hibáztatják. Az eljárások során tájékoztatást kap a szülő arról, hogy a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése csak a szülők, a gyermek és egyéb segítők közös munkájával lehetséges. A szülői felügyeletből adódó kötelezettségek teljesítése alól nem mentesítheti a gyermekvédelem a szülőket, a gyermeket, a szolgáltatást nyújtót.

Fentiekből is látszik, hogy a gyermekvédelem többszereplős munka.

Egyre gyakoribb a kiskorúak bűnözővé válása is. A mintát sokszor otthonról hozzák ezek a gyerekek.

Az iskolai mulasztásokkal kapcsolatos eljárások során az adott ügyel foglalkozik a Jegyzői Gyámhatóság, a Szabálysértés, az Oktatásügy, a Bárka, és végső esetben a Gyámhivatal. Ez nagyon sok adminisztrációval jár. A szülők gyakran úgy vélekednek, hogy inkább kerüljön a gyermekük gyermekotthonba, akkor ugyanis nem őket terheli a szabálysértési felelősségre vonás, és a gyermek itt megkapja gyámi fenntartásos csekkszámán az iskoláztatási támogatást is.

Utógondozás, utógondozói ellátás

A Gyvt. szabályozása alapján lehetőség nyílik arra, hogy 24 éves korukig teljes ellátást kapjanak az állami gondoskodásból kikerülő fiatal felnőttek. Ezzel a lehetőséggel 2010-ben 5 fő, 2011-ben 7 fő élt. Életkezdésüket megkönnyíti, hogy fedél van a fejük felett, és utógondozói támogatást, tanácsokat kapnak. A jogszabályváltozást következtében ezt akkor kérhetik, hogyha vagy iskolába járnak, vagy pedig munkahellyel rendelkeznek.

Egyéb gyámügyi igazgatási feladatok

A múlt évben 82 esetben indult eljárás kapcsolattartási ügyben. Ez a szám jelentős emelkedést mutat a korábbi évhez képest, amikor 65 eset került regisztrálásra. Az egyik legmegterhelőbb része a Gyámhivatal munkájának, melynek a gyermekvédelemhez gyakorlatilag semmi köze nincsen. A marakodó szülők háborújának az eszköze a gyermek, melyet a jogi eszközökkel befolyásolni szinte lehetetlen. Jellemző erre a szülői hozzáállásra, hogy a konfliktuskezelő gyermekjóléti központ szolgáltatásait sem hajlandóak igénybe venni, mely során enyhülhetne az ellenségeskedés, nem beszélve a gyermek lelki megrázkódtatásáról.

Sajnos itt is csak a „jogaikra” hivatkozva nyújtanak be kérelmet a szülők, arra, hogy a kapcsolattartás kötelezettség is, kisebb hangsúlyt fektetnek.

Amennyiben a probléma lelki, pszichés okokra vezethető vissza, a hivatal igazságügyi szakértő kirendeléséről dönt. Jellemzően költségmentességet kérnek a szülők, s erre a kerületünk lakosságának jelentős része kedvező döntés kap. Amennyiben a gyámhivatal ezekben az esetben a Nevelési Tanácsadók pszichológusainak a segítségét igénybe tudná venni a kellő határidő betartásával, akkor az önkormányzat részére ez jelentős anyagi megtakarítást jelenthetne. A pszichológusi segítségre a családoknak nagy részének szüksége lenne a kapcsolattartás során is.

A kiskorúak **vagyonai ügyei** jelentenek még számszerűen nagyobb adminisztrációs feladatot. 2011. évben 19 esetben hagyott jóvá a gyámhivatal ingatlan vagy telek eladást. (2010-ben 16 esetben fordult elő.) Érezhető a válság ezen az ügykörön, jellemzően kevesebb számban vesznek fel kölcsönt az emberek. Korábban jelentős kölcsön jóváhagyó vétellel egybekötött eljárás folyt a gyámhivatal előtt. Nagyon körültekintően kell eljárnia a hivatalnak ezekben az esetekben, ugyanis a „bedólt hitelek” esetén a gyámhivatal is felelősséggel tartozik, ha nincs fedezete a kölcsönnek. Ezekben az esetekben nem engedélyi a hivatal a fedezet nélküli kölcsön formájában történő lakásvásárlást kiskorú részére.

Családi jogállás rendezése körébe tartoznak az apai elismerő nyilatkozatok, apaság megállapítása, peres eljárások. Az utóbbi időben a nemzetközi ügyek száma itt is megszorodott. Ezen ügyek száma is növekedést mutat, melynek az egyszülős modell és az élettársi kapcsolat az oka. Míg 2010-ben 28 esetben, 2011-ben már 40 családi jogállás rendezés (apai elismerő nyilatkozat, képzelt apa, apaság bírói megállapítása) történt.

Örökbe fogadás

	2009. év	2010. év	2011. év
Örökbefogadások száma	3 eset	4 eset	6 eset

Évről-évre emelkedik a Gyámhivatal által jóváhagyott örökbefogadások száma.

VI. A felügyeleti szervek szakmai ellenőrzéseinek tapasztalatai

Célvizsgálatot tartott a Gyámhivatalban a minisztérium felkérésére a Budapest Főváros Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatal, melynek eredményét még nem ismerjük.

Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatal 2011. október 17-18, 25-én ellenőrzést tartott a Kőbányai Egyesített Bölcsődékekben. A vizsgálati megállapítások között szerepel, hogy a bölcsődei csoportok létszámai megfelelnek a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 40. § (2)-(4) bekezdésben foglaltaknak. Az intézményekben betartják a gyermekek életkorára vonatkozó szabályokat. Az Egyesített Bölcsődék intézményvezetője, helyettese, valamint a bölcsődevezetők rendelkeznek a jogszabályban előírt, szükséges végzettséggel. A megteendő intézkedések között szerepel, hogy az intézményvezető-helyettesnek szakvizsgát kell tennie és a házirendek jóváhagyásánál az érdekképviselői fórum egyetértése szükséges.

VII. Rendőrségi adatok, bűnmegelőzés:

A 2011. évben a rendőrség képviselőjében egy D.A.D.A. oktató közreműködésével hat általános iskola, összesen 36 osztályában zajlott a rendőrség biztonságra nevelő oktatási programja, amelyet minden érintett intézmény hasznosnak és fontosnak értékel.

Ezenkívül az előadó három általános iskolában és két középiskolában tartott bűnmegelőzési előadásokat. Megszervezésre került, hogy a nyári napközis tábor idején négy alkalommal látogattak ki rendőrök fél napos programmal a táborozó gyerekekhez.

Így a vizsgált időszakban **900 fő általános, - és 440 fő középiskolás** számára nyújtott **bűnmegelőzési ismereteket**.

Továbbá a körzeti megbízottak és iskola rendőrök folyamatos kapcsolattartással, konzultációs alkalmakkal segítik a kerületi iskolákban felmerülő problémák hatékony megoldását.

A rendőrség aktívan képviselteti magát a KEF (Kábítószer Egyeztető Fórum) helyi szervezetének munkájában is, ahol szintén kiemelt figyelemmel kezeli a kiskorúak felé irányuló prevenció munkát a programok szervezésében.

A nyári vakáció folyamán két alkalommal a kerület nyári táborozóit is felkerestük egész napos tematikus programokkal (Arlón illetve Balatonlellén).

A bűncselekmény miatt látókörbe kerülő kiskorúak- fiatalok vonatkozásában mindig megtörténik a jelzés megküldése a jelzőrendszer érintett szervei felé. Az ilyen ügyekben oda-vissza történő információ áramlás, együttműködés gyakorlata további finomításra szorul, annak érdekében, hogy minden érintett fél számára hatékony lehessen.

Fontos lenne részleteiben is ismerni, hogy az együttműködő szervezetekben kinek milyen hatáskörei, illetékességei vannak, így könnyebben tervezhető, hogy kivel milyen együttműködési, egymást segítő lehetőségekkel lehet számolni.

Fontos cél, hogy a kiskorúak, fiatalkorúak kriminalizálódása ellen minden érintett lehetőségei szerint minél többet tegyen.

A korosztály körében napirenden kerülnek napvilágra, fogalmazódnak meg olyan kérdések, problémák, amikre szakszerű válaszokat kell tudni adni az őket körülvevő, velük felelősen foglalkozó felnőtteknek. Ilyenek az internetezés, számítógépezés, a társasági oldalakon való jelenlét kapcsán felmerülő kérdések - veszélyek, a különféle tudatmódosító szerek gyors terjedése a köreikben, vagy a különféle agresszív magatartási formák egyre sűrűbb felbukkanása.

A jelzőrendszer különféle intézményei révén többféle szakmai program is működik a kerület különféle oktatási intézményeiben. Célszerű lenne, ha ezekről a program lehetőségekről az Önkormányzat egy adatbázist hozna létre, amiből igény szerint az oktatási intézmények választhatnak, szükségük szerint igényelhetnek. (Pl. Rendőrség DADA program, ANTSZ védőnői szolgálat Dohányzás – alkohol elleni felvilágosító program, Nevelési Tanácsadó különféle kihelyezett programjai, stb.)

Ezzel biztosítható lenne, hogy az iskolákba kerülő programok között ne legyenek átfedések, illetve ne legyen esetleges, hogy kihez milyen programok híre juthat el.

VIII. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében nyújtott alapellátási formák:

Az önkormányzat a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi alapellátások közül a családok átmeneti otthona szolgáltatást civil szervezetekkel – RÉS Szociális és Kulturális Alapítvány, Anyaoltalmazó Alapítvány - együttműködve biztosítja.

A RÉS Alapítványnál 2008. január 1-től 6 család elhelyezésére van ellátási szerződés, és a jó együttműködés jegyében az ellátási szerződést újabb 5 éves időtartamra meghosszabbította önkormányzatunk.

Kőbánya területéről az elmúlt évben 23 család (76 fő) felvételi kérelmét fogadták be, a felvételi interjúk után ténylegesen 5 család (19 fő) nyert felvételt a Családok Átmeneti Otthonába.

A X. kerületből az esetek többségében a Gyermekjóléti Központ kezdeményezte a családok elhelyezését bántalmazás, családi konfliktus, kilakoltatás, lakásárvézés, albérlet elvesztése miatt. Az ellátottakra jellemző, hogy elsősorban hátrányos helyzetű, a társadalom periferiáján élő, többgyermekes, munkanélküliséggel küszködő, alacsony iskolai végzettségű családok.

Az Anyaoltalmazó Alapítvánnyal 5 szülő és/vagy 1100 gondozási nap ellátásra van az önkormányzatnak megállapodása.

A Gyermekjóléti Központnak a következő civil szervezetekkel van együttműködési megállapodása:

- Alapítvány a Kőbányai Családokért – családi programok, táborok támogatására
- Gyermekmosoly Alapítvány – gyermekprogramokban, csoportokban önkéntes tevékenység végzése
- Remény Magyarországért Alapítvány – rendezvények lebonyolításában önkéntes tevékenység; családoknál, Átmeneti Otthonban tisztasági festés
- Baptista Szeretetszolgálat Utcafront Csoport – adományosztás, közös utcai szociális munka drogfogyasztó gyerekek esetében

- Félúton Alapítvány – alkoholbeteg vagy túlzott alkoholfogyasztó szülő megsegítésére

Együttműködési megállapodás nélkül is jó volt az együttműködése az intézményeknek alkohol és drogproblémákkal küzdők esetén a TÁMASZ Ambulanciával és az Emberbarát Alapítvánnyal.

A rászoruló családok segítése érdekében az önkormányzat és a Baptista Szeretetszolgálat az elmúlt évben több alkalommal együttműködött.

A kőbányai intézmények szociális és gyermekvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetekkel, alapítványokkal rendszeresen együttműködtek.

A kerületben működő civil szervezetek az elmúlt évben is letették a voksukat amellet, hogy lelkiismeretesen és fáradságot nem kímélve továbbra is a fiatalokkal, a fiatalokért és a fiataloknak fogják szentelni a munkájukat.

Kőbányai Diáktanács

„Amikor felnőttek beszélnek a gyermekek jogairól, gyakorta próbálják ezeket a kötelességekkel párhuzamba állítani. Pedig helyesebb lenne a jogok gyakorlásához fűződő felelősségről beszélni. Ennek a felelősségnek a felismeréséhez és vállalásához a fiatalok véleménynyilvánításán és a döntésekbe történő bevonásukon keresztül vezet az út. A Gyermek Jogairól szóló egyezmény - szinte forradalmi módon – egyik alapelvevé tette a gyermek részvételének jogát ügyei vitelében..,

Dr. Kecskeméti Edit UNICEF Magyar Bizottság igazgatója

A Kőbányai Diáktanács (továbbiakban: KÖD) ehhez a következőkkel igyekezett hozzájárulni:

Feladatai:

1. Képviseleti a kerület diákságának érdekeit (általános és középiskolákban)
2. Hozzásegíti a Kőbányán élő, Kőbányán tanuló diákokat a demokratikus intézményrendszer működésének megismeréséhez.

Ennek érdekében a KÖD éves munkatervében, valamint a KÖD - DÖK klub foglalkozásainak tervezetében szerepelt az emberi és gyermekjogok, valamint a diákjogok tanulmányozása, feldolgozása.

A gyermekeknek joga van az egészséges életmódhoz – ezért hosszú vitát folytattak a klubtagokkal az energia italok, az alkohol, a drogfogyasztás hatásairól.

A döntés és felelősség kérdéseivel is foglalkoztak. A KOMP (Komplex Megelőzési Program) keretében több e témában készült filmet dolgoztak fel, vitattak meg.

A tavalyi évben összehívott kerületi diákszabványtervezési bizottságot az egyik szekciót a kerület rendőrkapitánya, Dr. Gyetvai Tibor vezette. A gyermekek és az ifjúság védelmével kapcsolatos témák, feladatok kapcsán merült fel, hogy a tanév elején jó lenne, ha az iskolák környékén a reggeli, valamint a kora délutáni időpontokban járőröznének a rendőrök. Ez meg is valósult az idei tanév elején, a Polgárőrséggel együtt.

Az elmúlt évben létrejött a Serdülők Alacsonyküszöbű Szolgáltatása /SAK/, ahol Play Back foglalkozások keretében rendszeresen fogadtak halmozottan hátrányos helyzetű fiatalokat a Kőér utcai és az Éltes Mátyás Utógondozóból, valamint a Kőbányai Gyermekek Átmeneti Otthonából.

A Kőbányai Széchenyi István Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában és a Gém utcai Komplex Általános Iskolában a Kőbányai Önkormányzattal közös Támop 3.2.3 pályázat keretében rendszeres preventív foglalkozásokat tartottak a veszélyeztetett serdülők körében, ahol alkalmanként 8-12 gyerek kreatív-, play back-, szociális készség tréning csoportokban vett részt.

A Kőbányai Cigány Nemzetiségi Önkormányzat közös munkájának keretein belül kreatív és play back foglalkozásokat tartottak a gyerekeknek. Az ANTSZ és a Védőnői szolgálattal közösen részt vettek a terhességi és gyermekágyi depresszió szűrés előkészítésében és fogadták a veszélyeztetett terheseket és kismamákat.

A Harmat utcai Rendőrség munkatársai részére Kovácsné Koós Judit őrnagy szervezésében érzékenyítő tréninget tartottak drogprevenációs témakörben az Emberbarát Alapítvány és a Baptista Szeretet Szolgálat Utcafront és a Kőbányai Kábítószer Egyeztető Fórum koordinátora Nyíri Noémi részvételével. Az Intézet rendszeresen fogadott elterelésre kőbányai lakosokat, köztük 8-12 kiskorút is.

CIKK (Civil Ifjúsági Kör Kőbányáért) Egyesület

A CIKK Egyesület Kőbánya egyik legaktívabb legsokoldalúbb ifjúsági szervezete. Projektjeik célcsoportja a 12-26 éves korosztály. A közösség helyi bázisa a kőbányai kötődésű fiatalok. A csoport nyitott és kész arra, hogy további tagokat befogadjon. Az Egyesület programjaival, civil kezdeményezéseivel, érdekvédelmi tevékenységével a fiatalok azon igényét elégíti ki, hogy közelebb hozza őket az európai demokratikus rendszerben való létezés és részvétel gyakorlatához, elősegíti, megkönnyíti a fiatalok beilleszkedését és érvényesülését a polgári társadalomban. A projekt programjai a kör belső demokratikus működése mind a fiatalok érdekében jött.

A Kőbányai Önkormányzat támogatásával a 2010/2011-es tanévben ismét, immár hetedik alkalommal került megrendezésre a „**Polgár a helyi demokráciában**” címmel társadalomismereti-helyismereti verseny a kőbányai általános iskolák 7.-8. osztályos tanulói számára. A verseny fővédnöke Kovács Róbert polgármester volt. A verseny célja, hogy a tanulók állampolgári ismereteiket szélesítsék, a kőbányai hagyományokat megismerjék, az iskolai emberismeret-társadalomismeret oktatás segítése, a tanulók közéleti érdeklődésének felkeltése, a demokratikus értékrend közvetítése. Az iskolai csapatok számára kétheti rendszerességgel felkészítést szerveztek, melynek helyszíne a Radar Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda volt. A felkészítés a TÁMOP-3.2.3/09/2-Építő közösségek-közművelődési intézmények az egész életen át tartó tanulásért program keretében történt.

Radar

Az Iroda az elmúlt évben is rendkívüli kitartásával és tenni akarásával segítette a kőbányai fiatalok életét, folyamatos pszichológiai, jogi, munkaügyi tanácsadással, pályakezdő fiatalok számára önéletrajz és pályázat megírásában segítségnyújtással. Az önkéntesek koordinált munkájával, internet hozzáférés biztosításával, klubfoglalkozásokat szervezésével igyekezett segíteni a hozzájuk beérkező fiatalok életét.

Sport

Mintaszerű a kerületben a diáksport-egyesületek önkormányzati támogatása. A diáksport szervezetek működése és a kerületi a diáksport-versenyrendszer is példaértékű. Az Önkormányzat a Diáksport Egyesületeknek 30 millió, a Diáksport eredményességi

pontverseny alapján 3,3 millió forint került kiosztásra. A szervezett iskolai és diáksport korosztályaiban a gyerekek több mint 50 %-a sportol rendszeresen.

Pályázatok

A 2011-es költségvetési évben a diákönkormányzatok és ifjúsági szervezetek működésének támogatására a Képviselő-testület 3 millió forint keretösszegű pályázatot írt a tevékenységük során megvalósuló programok, események, kezdeményezések, a helyi gyermek- és ifjúsági szervezetek működésének, infrastrukturális fejlesztésének támogatására, önszerveződő ifjúsági kiscsoportok, klubok létrejöttének ösztönzésére, tevékenységük gazdagítására, közösségfejlesztő és szabadidős programjainak, az egészséges életvitelhez szükséges képességek kialakításának támogatására.

Kerületi Gyermekvédelmi Munkaközösség

Munkaközösségünk tagjai az iskolai gyermekvédelmi felelősök. Munkájukat igyekeznek a helyzetnek megfelelően legjobb tudásuk szerint végezni. Foglalkozásaikra minden alkalommal meghívják a gyermekvédelemmel foglalkozó kollégákat, az Oktatási Iroda és a Gyermekjóléti Központ képviselőjét.

A munkaközösség az elmúlt évben hét foglalkozást és két esetmegbeszélést valósított meg.

Feladataik:

- a prevenció,
- a gyermekvédelmi munka feladatainak felelevenítése,
- a gyermekvédelmi törvény változásainak értelmezése, alkalmazása,
- a munkájuk során szerzett tapasztalatok megbeszélése,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos folyóiratok, szakirodalmak tanulmányozása,
- agresszió konfliktuskezelés lehetőségeivel kapcsolatos ismeretek bővítése.

Foglalkoznak továbbá a felzárkóztatás, és a tehetséggondozás lehetőségeivel is.

Kerekasztal beszélgetés formájában megbeszéljük a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberekkel, hogy hogyan tudják egymás munkáját hatékonyabban segíteni. Esetmegbeszéléseik során együtt gondolkodva keresik a lehetséges megoldásokat a munkájuk során felmerülő problémákra.

Óvodai Gyermekvédelem Szakmai Műhely:

A szakmai műhely az elmúlt évben öt alkalommal valósított meg különféle témákban műhelyfoglalkozásokat.

IX. Az elmúlt évben meghatározott feladatok teljesítése:

A 2011. évre tervezett feladataink megvalósítása többnyire áthúzódik a 2012-es évre is.

Az átgondolt feladatmegosztás, az esetleges konfliktusok kezelése, és a hatékonyabb működésmód kialakítása érdekében a múlt évben létrejött a Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ.

További céljaink között szerepel, hogy a nevelési tanácsadó, a gyermekjóléti szolgálat, és a családsegítő egy intézménybe kerülnének, a jelenleg üresen álló volt általános iskola épületébe, a Sibrik Miklós úton. Ennek kialakítása jelentős anyagi terhet jelent az önkormányzat számára. A gyermekvédelmi jelzőrendszer részére közös informatikai adatbázis létrehozására vonatkozó terveinket célszerűbbnek tartjuk az új helyszínen megvalósítani.

Jövőbeni terveink között továbbra is szerepel a pszichológiai szolgáltatás 0-3 éves korosztályra történő kiterjesztése.

A szabadidős klubok kialakítására vonatkozóan már folyamatban van kerületünkben az Újhegyi sétányon az Újhegyi Közösségi Ház kialakítása, ahol civil kezdeményezések számára is teret biztosít az önkormányzat.

Évek óta hosszútávú céljaink között szerepel a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontból a veszélyeztetettség megelőzése, és az iskolai szociális munka kiterjesztése. A folyamat középpontban a gyermek, szülő, valamint a gyermek, szülő és iskola kapcsolata áll. A szülők gondolkodását, szemléletét, és az iskolával kapcsolatos elvárásaikat kívánjuk formálni. Célunk, hogy olyan gyermekek kerüljenek ki az iskola falai közül, akik ismerik magukat és képesek saját, és környezetük szociális problémájának megoldására.

A terveinkben szereplő **iskolai szociális munka** céljának tekintjük:

- a tanulók, a pedagógusok és a szülők részére adekvát szakmai segítség nyújtását,
- az elsődleges prevenció segítségét,
- az észlelő- és jelzőrendszer működésének segítségét,
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök munkájának szakmai segítségét, megerősítését,
- egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezését,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtását, lehetőségeik maximális kihasználása érdekében a veszélyeztetett gyermekek kiszűrését,
- az általános iskolás korosztály szociális jólétének javítását.

A céljaink megvalósításához 2011. szeptemberétől egy fő iskolai szociális munkást alkalmaztunk, majd a munkafeladatok átcsoportosításával ezt 2012-ben 2 főre szeretnénk bővíteni.

A program megkezdését előkészítő tevékenység főbb állomásai:

- 2011. 11. 16. Kápolna téri Janikovszky Éva Általános Iskolában találkozás a gyermekvédelmi felelőssel, tájékoztató az iskolai szociális munkáról.
- 2011. 11. 22. Bárka prevenció csoportjában szakmai megbeszélés az iskolai szociális munkáról. A munka alapkritériumainak megfogalmazása.
- 2011. 12. 05. Csepeli ÁMK-ban dolgozó iskolai szociális munkással való kapcsolatfelvétel, tapasztalatcsere.
- 2011. 12. 13. A kerület gyermekvédelmi felelőseivel és a Bárka prevenció csoportjával szakmaközi megbeszélés.
- 2011. december: tájékoztató e-mailek kiküldése a gyermekvédelmi felelősöknek az iskolai szociális munkáról.
- 2012. 01. 11. Csepeli ÁMK-ban dolgozó iskolai szociális munkással történő tapasztalatcsere.
- 2012. 01. 12. találkozó a Szent László téri Általános Iskola igazgatójával és gyermekvédelmi felelőseivel, tájékoztató az iskolai szociális munkáról, igényfelmérés.
- 2012. 01. 17. Bánya utcai, majd Üllői úti Janikovszky Éva Általános Iskola igazgatójával és gyermekvédelmi felelőseivel való kapcsolatfelvétel, tájékoztató az iskolai szociális munkáról, igényfelmérés.

Természetesen az előkészítés 2012 évben is folytatódik.

A továbbiakban az egyeztetések után az oktatási- nevelési intézmények elvárásainak, sajátosságainak figyelembevételével kialakítjuk az iskolai szociális munkás konkrét feladatait, és a munka során végezhető tevékenységeket. Célunk egy hiteles, szakmailag megalapozott szolgáltatás bevezetése.

X. Jövőre vonatkozó célok, elképzelések:

A 2012. év egyik kiemelt feladatának tekintjük, hogy a fent megfogalmazott elvárásoknak eleget téve az ellátórendszerrel közösen kidolgozzuk a veszélyeztetettségre vonatkozó szociális kasszótárt az intézményekből delegált szakemberek részvételével.

Az iskolai szociális munka projekt elemeinek konkretizálása, a szolgáltatás kísérleti jellegű beindítása két kőbányai általános iskolában. A gyermekvédelmi felelősök estmegbeszélő csoportjának működtetése, az együttműködés hatékonyságának növelése.

Az iskolai szociális munka

Elsődleges feladatunknak a nevelési-oktatási intézményekben végzendő primer prevenciót tekintjük. Ezért tartjuk kiemelkedő fontosságúnak kísérleti projektünket és annak szisztematikus előkészítését. Terveink alapján két kőbányai általános iskolában 2012-ben beindítjuk iskolai szociális munka programunkat, valamint az új kollegák segítségével havi esetmegbeszélők szervezésével koordináljuk a kőbányai iskolákban a veszélyeztetettség megelőzését, hatékonyabb kezelését.

A Gyámhivatal munkatársai a munkájuk során egyre nagyobb lelki és fizikai igénybe vételnek vannak kitéve. Ennek egyik oka az elmúlt évek gazdasági, társadalmi problémái másrészt pedig a sokszor bonyolult, nem átlátható jogi szabályozás. A Gyvt. a családban történő nevelésre helyezi a hangsúlyt, de ez nem mindenáron történő családban maradást kell hogy jelentse. Egyre nagyobb elvárást támasztanak a gyámhatóságokkal, gyámhivatalokkal szemben, pedig a problémák megoldásához sokszor nincs elég eszköz. A jelzőrendszer még mindig nehézkesen működik. A gyermekvédelemben dolgozók gyakran elszigetelten dolgoznak, a kommunikáció nem mindig megfelelő. Ennek megoldását jelentené, hogy az óvodai, iskolai pszichológiai, gyermekvédelmi felelősi munkát meg kellene erősíteni. A pedagógusok mai helyzete sem irigylésre méltó, az utóbbi időben a tanárok elleni erőszak erősödött, a problémák gyerekekkel nem tudnak mit kezdeni (szüleikkel sem).

Az együttműködést eddig is az építő jellegű esetmegbeszélés, a konzultáció jellemezte, mind a hivatalon belüli munkát mind pedig az intézményekkel folyó munkát illetően.

A prevenció elképzeléseket illetően további cél a kerületi sport, és szabadidős tevékenység választékának bővítése, a pszichológusi, gyermek pszichiátriai szakemberek bevonása a gyermekvédelemben. Ez nem kizárólag az önkormányzati feladatként jelenik meg, hanem minden civil kezdeményezést, alapítványt be kell vonni a komplex megvalósítás érdekében. Célszerű lenne az iskolákban a gyermekvédelmi felelősök létszámának bővítése.

A Gyermek Átmeneti Otthonának jobb kihasználtsága érdekében tervezzük a férőhelyek bővítését 2 fővel. A jelenlegi 2 férőhelyes betegszoba lehetővé teszi ezt a bővítést. Az otthont nyújtó ellátás során, amennyiben beteg a gyermek, őt többnyire a saját szobájában, a saját helyén kezelték, ritkán került sor a betegszobába való kiemelésre. A férőhelyek növelése

lehetőséget adna más kerületekkel való ellátási szerződés megkötésére. A budapesti kerületek jelentős részében nem működik gyermekek átmeneti otthona, ugyanakkor az ellátás kötelező feladat a 20.000 főt meghaladó települések esetében. A bővítés után 2-4 férőhely kiszerezésére lenne lehetőség.

A férőhelyek számának növelése a Kormányhivatal által kiadott működési engedély módosításával jár. Felmerült annak a lehetősége, hogy a betegszoba beajánlásával egy anya és gyermeke fogadására is alkalmassá válhatnánk, s ezt a gyermekvédelmi törvény lehetővé is teszi. Erre a lehetőségre a krízishelyzetek kezelése során van nagy szükség.

Az Otthon férőhelyeinek bővítése a fenntartó számára nem jelent anyagi terhet, a jelenlegi szakmai létszám plusz két fő ellátása esetén is megfelelő.

Az elmúlt – sajnos hosszabb - időszakra jellemző, hogy a gyermekvédelmi területen dolgozó kollégák munkájuk során egyre nagyobb lelki és fizikai igénybe vételnek vannak kitéve. Ennek egyik oka az elmúlt évek gazdasági, társadalmi problémái, másrészt pedig a sokszor bonyolult, nem átlátható jogi szabályozás.

Továbbra is kihívást jelent a 14-18 éves korosztály beilleszkedési, magatartási, szocializációs problémáinak a kezelése. A jelenlegi gyermekvédelmi rendszerben nincs biztosítva ezen korosztály számára a megfelelő szolgáltatásokkal támogatott háttér.

Bár az elmúlt években sokat javult a kerületi gyermekvédelmi tevékenység, de még sok feladat áll előttünk. Az elkövetkezendő időszakban is erősíteni kell a területen dolgozó szakemberek közötti együttműködést; szakmai ismereteik bővítésére folyamatos képzésekre, előadásokra van szükség.

Az elkövetkezendő időszakra meghatározott feladatok között a már korábban eltervezett, de meg nem valósult; illetve az Éves Gyermekvédelmi Tanácskozáson elhangzottak szerepelnek.

Feladat meghatározása	Határidő	Felelős	Forrás
Pszichológiai szolgáltatás megerősítése, kiterjesztése a sérült gyermekekre	2012. december 31.	Nevelési Tanácsadó Bárka	költségvetés
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2012. december 31.	Bárka Humán Iroda	költségvetés
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2013. december 31.	Bárka	költségvetés, pályázat
A gyermekvédelmi jelzőrendszer részére közös informatikai adatbázis létrehozása	2013. december 31.	Humán Iroda	Költségvetés
Iskolai szociális munka hálózatának bővítése	2012. december 31.	Bárka	Költségvetés